

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1997-1998

22 september 1997

VERKLARING VAN DE VLAAMSE REGERING

**betreffende de algemeen maatschappelijke situatie
en betreffende de krachtlijnen van de begroting 1998**

Mijnheer de Voorzitter,

Dames en heren,

Allereerst wil ik mevrouw Van Asbroeck bedanken voor de inzet en de visie waarmee ze de voorbije jaren het gelijkheidsbeleid en het Brusselbeleid gestalte heeft gegeven. Ik hoor en lees nogal eens dat binnen horizontale bevoegdheden geen echt beleid mogelijk is. Mevrouw Van Asbroeck heeft met overtuigingskracht en doorzettingsvermogen metterdaad aangetoond dat een krachtig inclusief beleid geen contradictio in terminis is. Zo heeft ze de weg bereid voor haar opvolgster, mevrouw Brigitte Grouwels.

Ik heet minister Grouwels van harte welkom op de regeringsbanken. Mevrouw Grouwels is geen onbekende in dit parlement. Iedereen hier weet dat ze over de kwaliteiten beschikt om de plaats van de Vlamingen in Brussel te versterken, de banden met onze hoofdstad te verstevigen en te werken aan gelijke kansen voor iedereen.

Vandaag stelt de Vlaamse regering haar begroting en de beleidsprioriteiten voor 1998 aan het Vlaams Parlement en de bevolking voor. Het is een kantelmoment van deze regeerperiode : een ogenblik waarop traditioneel wordt gevraagd welk deel van de weg een regering reeds heeft afgelegd en welk deel ze nog moet afleggen. Maar deze vragen – hoe belangrijk ook – verschuiven wat naar de achtergrond nu steeds duidelijker blijkt dat niet alleen deze regeerperiode, maar ook de ontwikkeling van onze democratische instellingen en van onze samenleving in haar geheel een kantelmoment heeft bereikt. Niemand van ons blijft doof voor de signalen die worden uitgestuurd door mensen in onze onmiddellijke omgeving, door de media en door verontruste groepen. Ze vragen diepgaande hervormingen op diverse terreinen.

Ik begrijp dat sommige collega's al te zeer lijden onder het negatief imago van de politiek en de handdoek in de ring zouden willen gooien. Ik geloof echter dat precies in deze tijd onze samenleving behoefte heeft aan strijd bare politici, die door integriteit, inzet en bekwaamheid het publieke ambt in ere kunnen herstellen. Samen moeten we kunnen bouwen aan een vernieuwde samenleving, die bevrijd van de lasten van het verleden kan werken aan de uitdagingen van de toekomst. Als strijd bare politieke beleidsverantwoordelijken moeten we ook durven zeggen aan de bevolking – aan onze kiezers – dat de werkelijkheid genuanceerder is dan velen vandaag willen erkennen.

Op sociaal-economisch vlak profileert Vlaanderen zich steeds meer als een regio met een eigen dynamiek. Vlaanderen zet prestaties neer die zeker de vergelijking kunnen doorstaan met onze handelspartners. Zo leren ramingen van Eurostat ons dat het BBP per hoofd van de bevolking tussen 1988 en 1995 in Vlaanderen zelfs sneller toenam dan in Nederland.

Voor 1997 en 1998 zijn de voorspellingen inzake economische groei vrij gunstig. Gezaghebbende internationale instellingen zoals het IMF en de OESO geven in hun meest recente publicaties een behoorlijke verbetering aan van de economische groeicijfers voor dit jaar wereldwijd. En ook Vlaanderen volgt deze trend. Conjunctuurindicatoren tonen aan dat de economische heropleving, voorzichtig gestart in 1996, dit en volgend jaar zal verstevigen. Over het hele jaar verwacht men een gevoelige verbetering van de BBP-groei, met de uitvoer en investeringen als krachtige bronnen van economische expansie.

De vooruitzichten inzake uitvoer en werkgelegenheid verbeterden, zelfs in die mate dat de export wordt beschouwd als de stuwende kracht achter de economische groei. In vergelijking met vorig jaar steeg de Vlaamse uitvoer in het eerste kwartaal van dit jaar met 7,6 percent. Daarenboven kunnen we nu oogsten wat de door de Vlaamse overheid gesteunde investeringen in hoogtechnologische sectoren als vruchten opleveren : we mogen terecht fier zijn op de successen van onze eigen Vlaamse bedrijven.

Hoewel ook de werkgelegenheid weer aangroeit, houdt de stijging geen gelijke tred met het algemeen voorspelde economische groeitempo. De stijging zal alleszins niet voldoende zijn om de werkloosheidsgraad gevoelig naar beneden te halen, zodat de problematiek van de arbeidsmarkt een prioritair aandachtspunt voor de beleidsverantwoordelijken blijft. Wij blijven immers kampen met een hardnekkig, structureel probleem van voornamelijk laaggeschoolde en langdurig werklozen.

Dit neemt niet weg dat de Vlaamse werkloosheidsgraad aanzienlijk onder het Europese gemiddelde ligt : met 6,2 percent niet-werkende werkzoekenden ten opzichte van de beroepsbevolking zit Vlaanderen op een positie die ten minste vergelijkbaar is met Nederland. In historisch perspectief geplaatst, kunnen we zelfs constateren dat de Vlaamse economie veerkrachtig genoeg was om het voorbije decennium jaarlijks zo'n 20.000 bijkomende banen te creëren. We kunnen weliswaar niet om het jobverlies in de industrie heen. Renault Vil-

voorde is daar een recent dramatisch voorbeeld van maar dat wordt ruimschoots gecompenseerd door de sterkere aangroei van jobs in de KMO's en de dienstensector. Daarenboven stellen we vast dat andere autoconstructeurs hun aanwezigheid in Vlaanderen willen consolideren door nieuwe, belangrijke investeringsprojecten. De verhoogde belangstelling voor buitenlandse investeerders in de sectoren van distributie en logistiek opent perspectieven op de ontwikkeling van een nieuwe groeisector.

Een arbeidsmarkt die volop in beweging is, stelt ten slotte ook hogere kwaliteitseisen aan de mensen die de nieuwe jobs invullen. Vlaanderen heeft zijn welvaart opgebouwd op de duurzame kwaliteit van zijn menselijk potentieel, en ook in die zin blijft de kwaliteit van ons onderwijs van cruciaal belang. Steeds meer mensen studeren af met een hoger diploma op zak : amper een kwart eeuw geleden vormde de groep hoger geschoolden nog geen 15 percent van de totale bevolking, vandaag is dat bijna de helft. Bovendien wordt ook de kwaliteit van ons onderwijs internationaal erkend. Niet alleen in internationale wedstrijden of olympiades weten onze scholieren of studenten altijd wel tot het koppeloton door te dringen, ook in internationale vergelijkende studies doet lerend Vlaanderen het goed.

Wie vandaag de schoolbanken verlaat, moet openstaan voor nieuwe dingen en bereid zijn levenslang te leren. Niet alleen de Vlaamse overheid, maar ook de Vlaamse privé-sector levert op dit gebied zware inspanningen, die internationale vergelijkingen met glans doorstaan. Zo investeerden Vlaamse bedrijven voor 2.1 percent van de totale loonmassa aan permanente vorming. Bij onze noorderburen is dat 1.7 percent.

De volgehouden inspanningen in de milieusector leveren zichtbare resultaten op. Op een aantal plaatsen stelt men een merkbare kwaliteitsverbetering van het water vast en in steeds meer Vlaamse waters zwemt weer vis.

Samen met een veelvuldige, groeiende culturele activiteit en de sterk stijgende aandacht voor de welzijnszorg, verhoogt dit alles de kwaliteit van het leven in Vlaanderen.

Deze enkele voorbeelden tonen aan dat het niet zo slecht gaat in Vlaanderen, op sociaal-economisch vlak niet en evenmin in andere belangrijke domeinen. Dat is uiteraard niet alleen de verdienste van de overheid. Zo zijn het externe factoren – internationale conjunctuurschommelingen, wereldwijde

structurele ontwikkelingen, rentevoeten en wisselkoersen – die voor een groot deel de omstandigheden bepalen waarin onze ondernemingen zich moeten waarmaken. Die externe factoren zijn voor de Vlaamse regering nooit een alibi geweest om niet te doen wat we moeten doen. De voorbije twee jaar zijn we er op verschillende terreinen in geslaagd positieve ontwikkelingen te versterken, negatieve trends om te buigen, syntheses tot stand te brengen tussen op het eerste zicht tegenstrijdige belangen, een synergie te bewerkstelligen tussen verschillende overheidsacties en tussen overheids- en privé-initiatief.

Twee jaar geleden kreeg deze Vlaamse regering van u het vertrouwen op basis van een regeerprogramma dat opgebouwd was rond vijf krachtlijnen : werkgelegenheid en welvaart bevorderen, de steden vernieuwen, de leefomgeving verbeteren, eenieder kansen geven om tot zijn recht te komen in de samenleving, onze bestuurskracht vergroten en onze dienstverlening verder uitbouwen. Voor elk van deze krachtlijnen wil ik kort opsommen wat wij verwezenlijkt hebben.

Het sociaal akkoord dat de Vlaamse regering op 14 december 1995 met de sociale partners afsloot, toont dat het sociaal overleg in Vlaanderen springlevend is. Daarenboven vertolkt het de consensus over de noodzaak aan een meerjarenbeleid inzake werkgelegenheid. Deze consensus vormt de basisomgeving van ons werkgelegenheidsbeleid.

Kennis en kunde zijn de bepalende factoren voor onze economische toekomst. Vandaar dat we een budgettaire inhaalbeweging voor onderzoek en ontwikkeling in gang hebben gezet en onze instrumenten meer gericht hebben op technologiespreiding naar KMO's. Vanuit dezelfde bekommernis werd een originele formule voor innovatie-opleidingen in het leven geroepen. Tevens werd een begin gemaakt met de coördinatie van ons opleidingsaanbod voor volwassenen.

Het zijn in de eerste plaats de ondernemingen die nieuwe jobs moeten creëren. Nieuwe kansen voor het ondernemen, betekenen ook nieuwe kansen op werkgelegenheid. Daarom hebben we een waarborgregeling voor risicodragend vermogen uitgewerkt om de starters aan te moedigen. De verlaging van de erfenisrechten draagt dan weer bij tot de continuïteit van de familiale ondernemingen. Met Vlaminov leveren we onze bijdrage tot de verlaging van de arbeidskosten.

Daarnaast werden nieuwe jobs gecreëerd in de social-profitsector en de lokale diensten. En door

de versterking en stroomlijning van de tewerkstellingsprogramma's en de verfijning van de Vlaamse aanmoedigingsregeling deeltijdarbeid, werd de arbeid in de privé-sector en bij de overheid over meer mensen verdeeld.

Cruciale omgevingsfactoren zijn ten slotte ook de investeringen in haveninfrastructuur en waterwegen. Zo werd onder meer begonnen met de verdieping van de Westerschelde en met de aanleg van het Verrebroekdok.

De Vlaamse regering heeft met het Sociaal Impulsfonds een krachtig instrument voor stedelijke vernieuwing tot stand gebracht. Op het einde van volgende maand zal de laatste SIF-plus-gemeente met de Vlaamse overheid een meerjarenconvenant voor de periode 1997-1999 afgesloten hebben. In ieder geval heeft de Vlaamse regering de voorbije jaren ook een reeks andere initiatieven met betrekking tot de steden en gemeenten genomen, zoals bijvoorbeeld het Mercuriusfonds voor de commerciële centra, de kernenprojecten van de huisvestingsmaatschappijen, de mobiliteitsconvenants, de extra dienstverlening van Kind en Gezin aan kansarme gezinnen. Met het beleidsplan Brussel versterkt de Vlaamse regering haar inspanningen voor de leefbaarheid van haar hoofdstad en voor de Brusselse Vlamingen. De voorbije twee jaar zijn concrete stappen gezet om onze leefomgeving te verbeteren. Zo werd het Mestactieplan goedgekeurd en uitgevoerd. Een evaluatie is in voorbereiding. Recent werd ook het Milieubeleidsplan 1997-2001 goedgekeurd. Het decreet inzake het natuurbehoud en het natuurlijk milieu kreeg concrete vorm en ligt ter stemming voor in dit parlement. Het decreet legt de basis voor een krachtig natuurbeluid in Vlaanderen. Het tempo voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen werd verdrievoudigd. Hierdoor krijgt de waterzuivering een nieuwe en noodzakelijke impuls. Toekomstbepalend is natuurlijk ook het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, waaromheen de besluitvorming in een slotfase is gekomen.

Vlaanderen mag geen gespleten samenleving worden : daarom moeten we de kansarmoede tegengaan. Vlaanderen mag evenmin een eendimensionale samenleving worden : daarom hebben we niet alleen oog voor de economische marktkrachten maar ook voor het vrijwilligerswerk, de gemeenschapsopbouw, de culturele creativiteit en de maatschappelijke dienstverlening.

In het onderwijsbeleid wordt de herziening van de regelgeving gestaag maar zeker voortgezet met het oog op een meer samenhangende, hedendaagse,

flexibele en zo mogelijk ook eenvoudiger regelgeving. Zo werd in de voorbije twee jaar het hogeschooldecreet geïmplementeerd, het decreet leraarenopleiding en nascholing gerealiseerd en het decreet basisonderwijs goedgekeurd. De eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor het basisonderwijs zijn afgerond.

In het gelijkekansenbeleid werd een versterkte aanwezigheid van vrouwen in adviesraden gewaarborgd door de invoering van de eenderderegel.

In het welzijns- en gezondheidsbeleid heeft de kwaliteitszorg burgerrecht verworven. Tevens werd het overleg vergemakkelijkt door de oprichting van een centrale gezins- en welzijnsraad en een Vlaamse Gezondheidsraad. Heel wat beleidsinitiatieven werden genomen om recht te doen aan kinderen en gezinnen, voornamelijk in het kader van het Vlaams actieplan voor preventie en hulpverlening met betrekking tot kindermishandeling en kinderrechten. Zowel voor personen met een handicap als voor jongeren in de bijzondere jeugdzorg werden de mogelijkheden voor begeleiding, opvang en maatschappelijke integratie verruimd.

Meer budgettaire ademruimte leidde tot een grotere dynamiek van het cultuurbeleid. Er werd ook opvallend geïnvesteerd in Brusselse podia. De VZW De Rand werd opgezet als dragende structuur voor het Vlaamse karakter van de rand, dit in het kader van het desbetreffende actieplan.

We realiseerden een drastische hervorming van de openbare omroep. Het is nu verder aan die openbare omroep zelf om de opdracht, vastgelegd in de beheersovereenkomst, te realiseren.

Zowel in het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, in de Vlaamse Openbare Instellingen, als ten opzichte van provincies, gemeenten en OCMW's, ondernemen we acties om de slagkracht te verhogen en de dienstverlening aan de bevolking te verbeteren. We werken aan onze managementscapaciteiten en moderniseren het personeelsbeleid. Ons Europees en internationaal netwerk werd versterkt en levert steeds meer toegevoegde waarde, vooral op economisch en werkgelegenheidsvlak.

Mijnheer de voorzitter, collega's, wij wensen het werk verder te zetten met de begroting 1998. Dank zij de betere economische vooruitzichten konden de begrotingsparameters opwaarts worden bijgesteld. Ik wil eraan herinneren dat, gegeven de mechanismen van de financieringswet, wij hier in de eerste plaats aandacht moeten hebben voor de

macro-economische ontwikkelingen op federaal vlak.

Voor 1997 zijn er een aantal gunstige tendensen : de lage rente, de groei in de Verenigde Staten, Azië en Oost-Europa, de koersstijging van de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Italiaanse lire hebben een groeiondersteunend effect. De privé-consumptie blijft nog wat achterop. Daarom handhaafden we voor 1997 de groeihypothese van 2 percent.

In 1998 verdwijnt voor een belangrijk gedeelte de deflatoire druk die uitging van het EMU-project en de daarbij horende Maastrichtnormen. Het globale overheidstekort in ons land zou onder invloed van een blijvend lage rente dalen tot 2,3 percent van het BBP in 1998 tegenover 2,8 percent voor 1997. Er wordt eveneens gerekend op een herstel van het consumentenvertrouwen. Een groei van 2,5 percent van het Belgische BBP voor 1998 is daarom een realistisch vooruitzicht, maar in Vlaanderen zal de groei ongetwijfeld sterker zijn. Ook wat de inflatie betreft, blijven de vooruitzichten goed : 1,8 percent voor dit jaar en 1,6 percent voor 1998. De kortetermijnrente wordt geraamd op 3,9 percent en de langetermijnrente op 6 percent.

Op basis van deze vooruitzichten raamt de regering de inkomsten voor de Vlaamse overheid op 574 miljard frank. De uitgaven worden begroot op 574 miljard frank, hetzelfde bedrag dus. De Vlaamse begroting evolueert hiermee perfect binnen alle begrotingsnormen, zowel de norm van de Hoge Raad voor Financiën als de eigen Vlaamse meesternorm. Maar bovenal dient de Vlaamse regering hiermee, voor het eerst, een begroting in evenwicht in en wordt de doelstelling van het regeerakkoord : een nultekort in 1998, gerealiseerd. Dit is dus ook een buitengewoon belangrijk budgettaire kantelmoment.

In 1999 zullen we zelfs een overschot op onze begroting hebben, dat echter geen duurzaam karakter heeft. We zullen het overschot van volgend jaar goed kunnen gebruiken om in het begin van het volgende millennium het afgesproken stijgingsritme van de uitgaven aan te houden zonder risico op ontsparingen.

Dit eerder optimistisch begrotingsverhaal creëert wel eens overtrokken verwachtingen over onze mogelijkheden om de uitgaven te laten stijgen. De verenigingen en drukingsgroepen van Vlaanderen blijven overigens merkwaardig creatief in het formuleren van behartenswaardige suggesties in die richting. We moeten er daarom regelmatig aan her-

inneren dat de aanvaardbare reële stijging van de uitgaven circa 1,5 percent bedraagt, wat er overigens zo goed als zeker toe zal leiden dat de Vlaamse begrotingsuitgaven trager zullen stijgen dan het Vlaams regionaal product.

Het beleid van de federale regering werd gedurende 15 jaren drastisch ingeperkt door de hoge rijks-schuld, voortvloeiend uit een te kortzichtig beleid in de daaraan voorafgaande periode. Uit deze ervaring trekken wij als Vlaamse regering onze lessen. Ons voorzichtig begrotingsbeleid waarborgt dat wij de jongeren van vandaag niet met een zware schuldenlast zullen opzadelen.

De combinatie van de zonet toegelichte macro-economische parameters met de vroeger vastgelegde begrotingsnormering, maakt het mogelijk om in 1998 bovenop de bestaande uitgaven voor 13,5 miljard frank nieuwe initiatieven te nemen. Een deel van deze beleidsruimte hebben wij te danken aan het feit dat de beursgang van de GIMV een hogere opbrengst opleverde dan oorspronkelijk verwacht. Vanzelfsprekend kunnen we die middelen slechts aanwenden voor eenmalige initiatieven die geen wederkerende uitgaven vergen.

Zoals gevraagd door dit parlement, conform het begrotingsadvies van de SERV en met het programma van het verdrag van Leuven als referentiepunt, is bijkomende werkgelegenheid de hoofdprioriteit in de begroting voor 1998. Ik wil eraan herinneren dat de Vlaamse begroting een echte werkgelegenheidsbegroting is : liefst 71 percent van alle uitgaven heeft een duidelijke impact op de tewerkstelling. Daarenboven heeft de regering beslist om ongeveer de helft van de begrotingsruimte of 6,5 miljard frank extra te reserveren voor rechtstreekse tewerkstellingsbevorderende maatregelen.

Daarbij is het van cruciaal belang dat wij zoals in het verleden kunnen steunen op een Vlaamse consensus. De Vlaamse regering wil uitdrukkelijk een eigen Vlaams sociaal akkoord bereiken met een duur van drie jaar. Daarvoor is dus 20 miljard frank extra beschikbaar. Een dergelijk akkoord mag echter niet enkel de aanwending van onze begrotingsmiddelen betreffen. Wij verwachten van de sociale partners – zowel in de social profit- als in de commerciële sector – dat zij ook tot afspraken komen over hun bijdrage tot de creatie van nieuwe arbeidsplaatsen.

Zoals u weet heb ik vorige vrijdag op hun vraag de Vlaamse sociale partners ontmoet. Daarbij hebben we gezamenlijk kunnen vaststellen dat onze opvattingen over de noodzaak en over de prioritaire

doelstellingen van een nieuw Vlaams sociaal akkoord dezelfde zijn. De gesprekken over de inhoud ervan zullen we aanvatten in de tweede helft van oktober. We achten het opportuun om de resultaten van het bilateraal en trilateraal overleg kracht bij te zetten door een wederzijdse afstemming van Vlaamse en federale maatregelen. Maar wij kunnen er ons uiteraard niet bij neerleggen dat een ongunstig verloop van het federaal overleg een potentiële Vlaamse consensus zou hypothekeren of vertragen. Ook in het geval van deze hypothese zouden wij onze verantwoordelijkheid opnemen. Hoe dan ook is er nood aan een Vlaams sociaal akkoord gezien de eigen economische dynamiek en de eigen behoeften.

De Vlaamse regering zal naar het overleg stappen met concrete voorstellen voor de invulling van die 20 miljard frank. Overeenkomstig onze basisopties zullen die voorstellen zowel de werkgelegenheid in de marktsector beogen als die in de social profit-sector ; deels zullen zij selectief gericht zijn op de mensen uit risicogroepen, die onder meer bij het onderhoud van wegen en waterwegen een job moeten kunnen vinden. De voorstellen zullen eigen arbeidskostverlagende maatregelen omvatten en arbeidsverdeling beogen. Daarom ook wensen we bijvoorbeeld een stelsel van de deeltijdspremie door te zetten.

Hoewel de andere begrotingsbeslissingen niet rechtstreeks de creatie van nieuwe arbeidsplaatsen beogen, zullen zij onrechtstreeks de werkgelegenheid ten goede komen. Vanzelfsprekend voeren we het regeerakkoord verder uit en verhogen we opnieuw de inspanningen inzake wetenschapsbeleid met 2 miljard frank en die inzake het Sociaal Impulsfonds met 1 miljard frank. De vernieuwing van de schoolgebouwen zal kunnen worden verder gezet met 800 miljoen frank nieuwe middelen voor het HOBu. In het kader van het driejarig impulsprogramma voor de schoolgebouwen zal in 1999 voorrang worden gegeven aan het basisonderwijs. De studiebeurzen werden geïndexeerd. De dotatie voor het Minafonds trekken we op met 1 miljard frank. Voor de uitvoering van de mobiliteitsconvenants werd in 200 miljoen frank extra voorzien. Daarnaast worden op verschillende domeinen selectief supplementaire middelen toegekend, onder meer voor de uitrusting van industrieterreinen, het lokaal overleg ter bevordering van de preventieve gezondheidszorg en het landelijk jeugdwerk. Ook ging onze bijzondere aandacht naar de culturele infrastructuur in Brussel en de huisvesting van Vlamingen in de Brusselse rand.

Elke krachtlijn uit het regeerakkoord werd in de loop van de voorbije jaren vertaald in concrete beleidsinitiatieven. De meeste daarvan zijn nu in een uitvoeringsfase en worden doorgezet. Zo blijven we onderzoek en ontwikkeling prioritair behandelen om tot het koppel-ton van de kennismaatschappij te behoren ; onze aandacht voor de ruime welzijnsproblematiek blijft prioritair. De Vlaamse regering zal blijven initiatieven nemen om de gelijkwaardige participatie van mannen en vrouwen op alle niveaus van onze samenleving te bevorderen. Ook wil zij streven naar een sterkere aanwezigheid van vrouwen in beheersorganen.

Nu is het ogenblik aangebroken om vooruit te kijken, naar de tweede helft van de regeerperiode. Nieuwe uitdagingen dienen zich aan, oude knelpunten blijken hardnekkiger dan we oorspronkelijk dachten, onverwachte ontwikkelingen plaatsen de dingen in een ander perspectief. Laat ons daarom duidelijk stellen welk beleidsprogramma de regering in deze regeerperiode nog wil uitvoeren.

De Vlaamse regering wil de creatie van nieuwe banen vooral op een structurele manier aanpakken. Dat kan door bewust te kiezen voor een beleid dat de innovatie en het ondernemerschap in de Vlaamse economie bevordert. Het innovatiedecreet zal het kader scheppen voor een verhoogde inspanning op dat gebied. Het project Vlaanderen Ondernemend Land zal zich verder richten op het bevorderen van het ondernemerschap in Vlaanderen, dit ter ondersteuning van starters en groeiers. Wie opteert voor een niet-stereotype beroepsloopbaan, moet daarvoor de mogelijkheden krijgen. Samen met een nieuw Vlaams werkgelegenheidsakkoord moet dit beleid het jaarlijkse ritme van de creatie van nieuwe arbeidsplaatsen gevoelig verhogen, bovenop de 20.000 nieuwe banen die we het afgelopen decennium konden optekenen.

Zelfs in economisch voorspoedige tijden blijven sommige groepen, niet in het minst laaggeschoolde vrouwen, het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt. De Vlaamse regering neemt zich voor meer te doen om hun tewerkstellingskansen te vergroten. Daarbij wordt gedacht aan een verdubbeling van het aantal werkervaringsplaatsen, aan het verder uitwerken van de activering van de werkloosheidsuitkering in de niet-commerciële en commerciële sector, aan een inhaaloperatie beroepsopleiding van werkzoekenden, aan extra opleiding voor werknemers, aan de trajectbegeleiding voor personen met een handicap, aan het verbreden van de aanmoedigingspremies voor deeltijdse arbeid.

De hervorming van het secundair onderwijs wordt thans voorbereid op basis van de aandachtspunten afgesproken in het regeerakkoord. Uitgangspunt is ook hier dat kwaliteitsvol, toekomstgericht onderwijs het best gedijt in scholen met een grote autonomie die hun slagkracht vergroten door zich in bredere samenwerkingsverbanden in te schrijven. Tegelijk zullen PMS en MST worden omgevormd tot centra voor leerlingenbegeleiding.

De demografische evolutie heeft niet enkel gevolgen voor de huidige sociale zekerheid. Er is een geruststellend perspectief nodig voor ouderen die het risico van te hoog oplopende kosten voor zorg wensen te beperken. Naast de uitbouw van de thuiszorg, kan werk worden gemaakt van een ouderenzorgverzekering die niet in de plaats treedt van het bestaande aanbod van diensten en zorgvoorzieningen, noch van het vrijwilligerswerk of de mantelzorg. In 1998 vindt een studie van het concept plaats, die ook moet uitmaken onder welke voorwaarden zo'n regeling van start kan gaan. In elk geval mag geen sociale drempel de toegang tot dit stelsel belemmeren; het moet steunen op een solidariteitsmechanisme.

Steeds meer ervaren we hoe beperkt de ruimte in Vlaanderen is. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen biedt het kader waarin het ruimtegebruik ordentelijk kan worden geregeld. Nu komt het erop aan om dat kader evenals het milieubeleidsplan en het decreet inzake natuurbehoud en het natuurlijk milieu verder in te vullen. Tegelijk moet verder werk worden gemaakt van de afstemming tussen ruimtelijke ordening en milieubeleid enerzijds en het economisch beleid anderzijds. Nauw verweven hiermee is ook het mobiliteitsvraagstuk, dat een offensief en geïntegreerd beleid vergt.

Een groot deel van de bevolking is nog niet vertrouwd met computers en nog minder Vlamingen vinden hun weg op het Internet. In 1998 wordt daarom een meerjarig actieprogramma opgestart dat elke leerling in het Vlaams onderwijs vertrouwd moet maken met de nieuwe informatie- en communicatietechnologie. Doelstelling is dat heel de jeugd in het onderwijs een basisvaardigheid media verwerft en via de leerlingen hopen we ook hun ouders te bereiken.

Vlaanderen haalt de band met zijn hoofdstad verder aan door het beleidsplan Brussel in concrete engagementen om te zetten; dit is een opdracht voor alle leden van de Vlaamse regering. Er wordt werk gemaakt van de uitbouw van Nederlandstalige sociale voorzieningen. Er wordt flink geïnves-

teerd in culturele infrastructuur en in Brussel 2000. Er gaat extra aandacht naar cursussen Nederlands voor anderstaligen. Door een doorgedreven beleid inzake onthaal en informatie, cultuur en welzijn en door een meerjarenprogramma voor sportbeoefening van de Brusselse Vlamingen, wil de regering de aantrekkingskracht van de hoofdstad voor de jeugd en de jonge gezinnen vergroten.

De zeer specifieke problemen in de Vlaamse rand vergen uiteraard zeer specifieke oplossingen. Via een meerjarenproject voor het tegemoetkomen in de leninglast bij de aankoop van een eerste woning zullen jaarlijks minstens 500 gezinnen in de Vlaamse rand een betaalbaar perceel voor de bouw van hun woning kunnen verwerven. Verder zal het strategisch actieplan voor de Vlaamse rand in samenwerking met de provincie Vlaams-Brabant versneld worden uitgevoerd. De VZW De Rand wordt verder uitgebouwd tot de hoeksteen van het beleid voor de Vlaamse rand.

We kiezen ervoor om ook binnen de bestaande bevoegdheidsverdeling onze autonomie ten overstaan van de federale overheid te vergroten. Daarom opteren we voor de eigen inning van de gewestbelastingen en de oprichting van een eigen selectie- en wervingsbureau in samenwerking met de steden en gemeenten.

We bouwen verder aan een hecht Europees en internationaal netwerk. Bilaterale akkoorden, Europese partnerships, actieve participatie in internationale en supranationale instellingen, een gerichte en gebundelde aanwezigheid in landen en regio's die kansen voor Vlaanderen inhouden: het zijn stuk voor stuk elementen van buitenlands beleid die – morgen nog meer dan vandaag – meebepalend zullen zijn voor Vlaamse welvaart en werkgelegenheid. Wij wensen Vlaanderen meer herkenbaar op de kaart te brengen.

Mijnheer de voorzitter, dames en heren, dit beleidsprogramma spitst zich toe op die terreinen die van belang zijn voor de Vlamingen om voorbereid de 21ste eeuw in te stappen. We weten nu reeds dat dit de eeuw wordt van de immateriële en globale kenniseconomie, een eeuw ook waarin mundialisering en regionalisering hand in hand gaan, waarin interculturele samenwerking gepaard gaat met de herontdekking van de eigen identiteit.

De meesten onder ons zijn geboren en getogen in een periode waarin veranderingen elkaar nog niet zo snel opvolgden en de slagbomen aan onze grenzen nog omlaag waren. Willen we ons thuis voelen in de 21ste eeuw, dan zullen we een mentale

ommekeer moeten doormaken. Deze week lanceren we de Vlaamse innovatiebeweging, precies om de hele samenleving van die boodschap te doordringen.

Tegelijkertijd hebben we als overheid de plicht om de kansen van Vlaanderen en de Vlamingen in die nieuwe wereld te vrijwaren en te vergroten. Het is duidelijk dat daarbij het regionalisme in Europa geen probleem is, maar een uitdaging en een kans. De regio's kunnen zeker ook inzake werkgelegenheid een grote toegevoegde waarde bieden aan de initiatieven die door en in Europa worden genomen. Daarom is het zo belangrijk dat de regio's rechtstreeks betrokken worden bij de Europese Top voor Werkgelegenheid die op 21 november plaatsvindt.

Net zoals de regio's als nabije overheid een belangrijke rol te vervullen hebben in Europa, zo hebben de gemeenten als meest nabije overheid een eerssterangsrol in Vlaanderen. Daarom zullen we de inspanningen voor het Sociaal Impulsfonds verder verhogen. De Vlaamse regering zal gemeenten en OCMW's ook meer verantwoordelijkheid en autonomie geven. Met de convenants inzake stedelijk beleid, mobiliteit en milieu is dit partnerschap tussen Vlaamse regering en lokale besturen reeds in uitvoering. Wij zullen dat partnerschap verder verruimen en uitbouwen tot een pact met de gemeenten.

Om onze bestuurskracht in de open en uiterst competitieve wereld van de 21ste eeuw te versterken, zijn we ook verplicht het institutionele debat diepgaand te voeren. Vooreerst moeten eerder gemaakte afspraken over de regionalisering van de gemeente- en de provinciewet worden uitgevoerd. Bovendien groeien in dit Vlaams Parlement de standpunten omtrent de verdere staatshervorming steeds dichter naar elkaar toe. Het is al duidelijk dat de volledige overheveling van buitenlandse handel en wetenschapsbeleid vanuit de invalshoek beter besturen absoluut noodzakelijk is. Eveneens bestaat overeenstemming over de noodzaak om vanuit de deelstaten een aantal federale instellingen vorm te geven. Ten slotte hebben we elkaar ook gevonden rond een aantal fundamentele keuzes, onder meer met betrekking tot de fiscale autonomie, de verantwoordelijkheid voor kinderbijslag en gezondheidszorg en de versterkte aanwezigheid van Vlamingen in Brussel.

Half 1998 moet een consensus worden bereikt over al onze gemeenschappelijke doelstellingen, vertrekkend van de Schrikkelnota. Dit politieke feit zal de basis vormen voor een noodzakelijke dia-

loog tussen de twee grote gemeenschappen. Een Vlaamse consensus kan in een democratisch België niet genegeerd worden.

We hebben ook de plicht om vanuit de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement standpunten uit te sturen naar de federale overheid, zeker op die terreinen waar onze beleidsacties en die van de federale collega's elkaar veronderstellen en elkaar moeten versterken. In het verleden hebben we vanuit die bekommernis herhaaldelijk gepleit voor een federaal economisch beleid dat ademruimte geeft aan onze ondernemingen. Het appèl op hen om zorg te dragen voor een goed macro-economisch klimaat blijft onverkort gelden.

Nu moeten we de federale regering ook aanmoedigen om de geplande hervormingen bij justitie en politie snel door te voeren. Alleen immers als mensen zich opnieuw veilig voelen, zal ons stedelijk vernieuwingsbeleid ten volle renderen. Als ik merk waarover de mensen zich vandaag bijzonder zorgen maken, dan moet ik zelfs zeggen dat wat wij doen als Vlaamse overheid ten aanzien van de steden, op het vlak van slachtofferhulp en preventie, niet het gewenste resultaat zal opleveren als niet eerst dat basisvertrouwen tussen bevolking en overheid is hersteld.

Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ook de politiek heeft de voorbije periode moeten aanvaarden dat niet alles kan, maar dit mag niet betekenen dat niets meer mogelijk is. Samen kunnen we de samenleving nog mee-maken.

De terugblik op de eerste helft van de regeerperiode en de geplande acties voor de volgende jaren, tonen dat we als overheid nog veel kunnen doen. De Vlaamse overheid is daartoe goed uitgerust met een solide financiële basis, met een steeds performantere administratie, met krachtige beleidsinitiatieven. Maar de overheid kan niet alles doen en kan zeker niet alles alleen doen. Ook de overheid heeft partners nodig.

Onze belangrijkste partner is de verantwoordelijke Vlaming. Dit begrip is niet verbonden aan rang of stand of aan het beroep dat men uitoefent of de functie die men bekleedt. Evenmin wordt men een verantwoordelijke Vlaming door leeftijd. De openheid en het enthousiasme van jongeren zijn zelfs noodzakelijke voorwaarden om het te worden. De verantwoordelijke Vlaming is immers burger en wereldburger, en durft innoveren.

Als burger worden de verantwoordelijke Vlamingen gedreven door het nut van het algemeen, door

solidariteit met al wie moeilijker meekan in de samenleving, door respect voor de draagkracht van de natuur en de cultuur die de individuele mens en de samenleving schragen. Als wereldburger staan zij open voor andere landen en culturen als bron van materiële en immateriële verrijking, maar zij kennen evenmin grenzen wanneer het erom gaat zelf een toegevoegde waarde te leveren en zich solidair te gedragen.

De verantwoordelijke Vlamingen durven innoveren. Zij hebben de moed om vernieuwende dingen of dingen vernieuwend te doen. Zij hebben de nodige kennis en kunde om nieuwe wegen in te slaan, maar weten tevens tradities naar waarde te schatten. Ons beleid mag worden samengevat als het bouwen aan een maatschappelijk kader waarbinnen iedereen kansen krijgt om zijn verantwoordelijkheid op te nemen. Tegelijk wil ons beleid een oproep aan heel de bevolking zijn om zich te engageren, en tevens een eerbetoon en een aanmoediging voor de velen in onze samenleving die dag in dag uit tonen wat een verantwoordelijke Vlaming is.

Daarmee keren we terug naar de oproep die de kern uitmaakte van het project Vlaanderen-Europa 2002 dat we in 1993 lanceerden. Wij willen die oproep vandaag herhalen. Ik wil een appèl doen aan alle Vlamingen – en in het bijzonder aan de jongeren – om vanuit hun eigen achtergrond, vorming en interesses mee te denken, mee te schrijven, mee te werken, zich mee in te zetten voor een Forum 2002. Zo kunnen we samen vormgeven aan een vernieuwend project Vlaanderen-Europa 2002.

Mijnheer de voorzitter, dames en heren, in de tweede helft van deze regeerperiode werken we verder aan onze basisopdracht : meer Vlamingen kansen geven om steeds meer verantwoordelijke Vlaming te worden en met ons een Partnerschap voor Vlaanderen uit te bouwen. Vastberaden daaraan doorwerken, is volgens ons de beste en enige manier om het vertrouwen te waarborgen en een nieuw elan te geven aan de bestuurskracht en de democratie in Vlaanderen.

Brussel, 22 september 1997.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Luc VAN DEN BRANDE
